

הדף היומי

עלון יומי ללומדי הדף היומי יו"ל ע"י "מדרשית הדף היומי פ"ח"

!!! מקום זה מיועד להנצחה !!!

מסכת בבא בתרא - דף יח

עיונים על הדף

ביאור סוגיית חרדל ודבורים

סוגיית "חרדל ודבורים" זוהי אחת הסוגיות המורכבות ביותר בפרק לא יחפור, בביאור הסוגיא יש כמה וכמה שיטות בראשונים, ועל דבריהם האריכו הרבה באחרונים. ננסה בסיעתא דשמיא לעלות כאן בטור זה את **עיקר שיטת רש"י כפי שהאריכו תוס' לבאור**. ובהמשך בע"ה יצורפו טבלאות לעוד מספר שיטות הראשונים, אולם כדרכם של טבלאות שנכתבו בקצרה ובתמציתיות ממש.

כאמור שורש הסוגיא במחלוקת אביי ורבא אם מותר לסמוך דבר שיכול להיזק לחברו, כאשר הנידון הוא בנזק עתידי והניזק עדיין אינו לפנינו, אביי סבר סומך, רבא חולק ואומר אינו סומך.

שיטת רבנן ב"חרדל" שמרחיק בעל החרדל. ורבי יוסי מתיר בחרדל. **שאלה הגמ'**, **בשלמא** לדברי אביי נחא לאוקמי פלוגתא רבנן ור' יוסי. וכך, בעל הדבורים מזיק לחרדל, ובעל החרדל מזיק לדבורים. וסמך בעל הדבורים ראשון, לאביי, סמך בהיתר, אמרו רבנן על בעל החרדל שבא אח"כ להרחיק את כל ההרחקה, משום שהוא מזיק שני. ואין ראשון (בעל הדבורים) מרחיק משום שסמך בהיתר. ופליג רבי יוסי, היות ואליבא דאמת בעל הדבורים מזיק לחרדל, א"כ אף שסמך בהיתר, הוא עשה שלא כהוגן כאשר סמך על המיצר, אמנם מן הדין יכול לסמוך, אבל קצת שלא כהוגן עשה בסמיכתו, היות וחברו עתיד לזרוע חרדל, א"כ כאשר בא בעל החרדל לסמוך, לא יכול בעל הדבורים לעכבו מלסמוך משום שהוא עצמו עשה שלא כהוגן, ומ"מ הואילא לו סמיכתו שהיתה בהיתר, לכך שניהם אינם שמרחיקים.

אלא לרבא שאמרו אינו יכול לסמוך, וא"כ גם שסמך סמיכתו היתה באיסור, ונעשה כעין שבאו שניהם בבת אחת וצריכים להרחיק בעל החרדל מבעל הדבורים שוה בשוה, א"כ היכי משכחת לה, ורבא אליבא דאמאן, הרי רבנן אמרו שמרחיק בעל החרדל, ולדבריו שלא אהני סמיכתו שבהיתר, צריכים להרחיק בשוה. ואליבא דר' יוסי, שמתיר בחרדל נמי קשה שהרי אליבא דרבא דאינו סומך וצריכים להרחיק שוה בשוה.

וביאר רב פפא בלוקח. וביאור הדברים. כל מה שהקשו לרבא, משום שאמרו שאין דין של סמיכה בהיתר. והנה מצאנו אופן שאף לרבא יש "סמך בהיתר" והוא בלוקח. כאשר היתה הקרקע ברשותו, זרע חרדל ואח"כ מכר חצי מקרקעו, נמצא עתה שהחרדל הוא על המיצר, אחריו בא הלוקח ורוצה לסמוך את דבוריו, ובזה נחלקו רבנן ורבי יוסי, רבנן סברו לעולם רק בעל החרדל מזיק ולא בעל הדבורים ולכך מרחיק בעל החרדל, שהוא המזיק ולא הואילא סמיכתו שבהיתר. ושיטת רבי יוסי ששניהם מזיקים אהדדי בין בעל החרדל לבעל הדבורים ובין בעל הדבורים לבעל החרדל, לכך היות ובעל החרדל סמך כדין ועתה רק בעל הדבורים מזיק לכך הוא מרחיק. (ולא אמרינן לבעל החרדל להרחיק וכן לא מתירים למזיק עתה שהוא בעל הדבורים לסמוך היות ועשה ראשון כדין.)

ומעתה שאלו על דברי ר"פ, מאי טעמא דרבנן שאמרו על המזיק להרחיק במשרא וירק הרי סמך בהיתר, ולמדו תוס' שכ"ש בחרדל, שהקשה המקשן שאף דבורים מזיקים, א"כ ודאי שצריך להיות שנתועל סמיכתו שהיתה בהיתר ומדוע בעל החרדל מרחיק, ואף קשיא אליבא דרבי יוסי שאמר בעל הדבורים מרחיק, נחא דבריו בחרדל, אבל מדוע במשרא וירק מודה לרבנן שמרחיק בעל המשרא, הרי סמך בהיתר ולא יהיה שונה מבור ואילן שסמך בהיתר מהני ליה סמיכתו שלא יצטרך להרחיק.

ומשי רבינא באמת עסקינן בלוקח, אלא רבנן סברו על המזיק להרחיק את עצמו ויש כאן דין שעל המזיק להרחיק את עצמו, לכך לא מועילה סמיכתו של בעל החרדל לא בעל המשרא כלפי הירק, עתה הוא המזיק וצריך להרחיק. **ומעתה מקשה הגמ'** עדיין את דברי רבי יוסי לא תיקנת, שאם רבנן סברו שחרדל מזיק והוא צריך להרחיק אע"פ שסמך בהיתר, כלומר על המזיק להרחיק, א"כ רבי יוסי שהתיר לבעל החרדל להמשיך בסמיכתו ושכנגדו בעל הדבורים מרחיק, סבר ר' יוסי על הניזק להרחיק את עצמו, א"כ מדוע במשרא וירק מודה לרבנן שעל בעל המשרא היינו המזיק להרחיק את עצמו. ותירצה הגמ' לעולם ר' יוסי סבר על המזיק להרחיק את עצמו רק את חלקו בין חרדל למשרא שבהרדל מזיקים החרדל והדבורים אהדדי משא"כ במשרא רק הוא מזיק את הירק, וביאור הדברים לא נמצא בתוס' לפנינו, אולם מסברא נראה שיהיה הדין כמו בדברי רב פפא, שבחרדל היות ומזיקים אהדדי לדברי ר' יוסי על הניזק להרחיק את עצמו, היינו בעל הדבורים. ובמשרא וירק על המזיק להרחיק דכך סבר. ורבנן פליגי ואף בחרדל למדו כבמשרא וירק דדבורים לחרדל לא מזיקים.

ונשאלו שהרי מוכח מבור ואילן שסבר רבי יוסי שעל הניזק להרחיק את עצמו, לכך ביארו שלעולם סבר רבי יוסי על הניזק להרחיק את עצמו, ואף במשרא וירק ופשוט בחרדל שהסומך אהני סמיכתו של לוקח ומרחיק הניזק, אלא לדבריהם דרבנן קאמר שעל המזיק להרחיק את עצמו נחא במשרא וירק דיש רק מזיק אחד, אבל בחרדל אף דבורים מזיקים לחרדל ואמאי סברו רבנן על המזיק להרחיק הא איכא נמי מזיק שכנגדו. ואמרו רבנן דאין דבורים מזיקים לחרדל.

ומעתה הוקשה לתוס' ע"פ דבריהם בבאור דברי הגמ', מספר קושיות: א.

בקושיית ששאלה הגמ', לרבא ולדעת אביי נחא, שלשיטת ר' יוסי אין הרחקה כלל, משום שהסומך סמך בהיתר, ורק עשה שלא כהוגן, לכן לא יכול לחייב את בעל החרדל להרחיק. **וצריך ביאור**, הרי לגבי בור לעיל אמרו, אמנם סמך בהיתר אבל על החופר השני מוטלת הרחקה, ומאי שנא הכא בחרדל שאין לרבי יוסי הרחקה כלל. מתרצים תוס' בבור שאני, משום שאם לא ירחיק השני הוא מזיק בידיים לכותל בורו של ראשון ולהזיק בידיים אין לו רשות משא"כ הכא אינו מזיקו בידיים. **ג. בתירוץ הגמ'** שלרב פפא עסקינן בלוקח, צריך לברר לדעת רבנן מאי שנא מילן, שכאשר סמך לא אומרים לו שיקוף את האילן. ותירצו התוס' שאילן היו הפסד מרובה, לכך אינו קוצץ. משא"כ בחרדל ודבורים. ומוכיחים זאת שאם קדם הבור, ויכול לקוף את האילן ואומרים שנתון דמים, ולא מצאנו בשאר הרחקות שלאחר שמסלק שנתון דמים, אלא ודאי יש קולא באילן מפני הפסד מרובה. **ג. הוקשה לתוס'**, אליבא דר"פ שמעמידים בלוקח, מדוע העמידו שקדם בעל החרדל, נעמיד שקדם בעל הדבורים, ולכך אמרו רבנן שבעל החרדל אינו סומך. ומרווחים בזה, שדומה לאילן, ואיצ"ל על המזיק להרחיק וגם איצ"ל לדבורים לא מזיק. מבארים תוס', שא"כ בעל הדבורים סמך בהיתר גמור, ואין כאן סברת עשה שלא כהוגן, ורבי יוסי לא היה מתיר לבעל החרדל לסמוך.

ד. הקשו עוד תוס', מדוע העמידו בלוקח, נעמיד בלא לוקח ונחלקו רבנן ורבי יוסי האם דבורים מזיקים לחרדל או לא. לרבנן, אין דבורים מזיקים לחרדל, לכך צריך בחרדל להרחיק ולהסיר היזקו. ולרבי יוסי כיון שמזיקים אהדדי, אין לבעל החרדל להרחיק אלא חצי הרחקה. ומתרצים תוס', שלפ"י יעלה שלרבי יוסי צריך להרחיק לכה"פ חצי הרחקה, ואילו במשנה שאמרה "רבי יוסי מתיר בחרדל" משמע שמתיר לגמרי לסמוך.

סיכום הדף

נושא היום: הרחקת ניזקין בסמך בהיתר

כאמור נחלקו אביי ורבא בבא לסמוך בצד המיצר, **לאביי** סומך **ולרבא** אינו סומך. **א. רצו להוכיח** כאביי שסומך ממה שאמרו את הפת, הזבל, מלה, סלעיים, מכותלו של חברו, **מבואר** שההרחקה היא מהכותל, אולם אין כותל יכול לסמוך. **דוחה הגמ'** אף שאין כותל אינו סומך ובאו להשמיע שהדברים הנזכרים קשים לכותל ויכולים להיזקו. **ב.** ניסו להוכיח ממה שמרחיקים את הזרעים, מחרישה, מי רגלים מן הכותל ג' טפחים. **מבואר** שאם אין כותל יכול לסמוך. **דוחה הגמ'** גם אם אין כותל אינו סומך והחידוש שדבר לח מזיק לכותל. **ג.** מרחיקים את הירחים ג' טפחים שבהם ד' טפחים מן הכרב **מבואר** שאם אין כותל יכול לסמוך. **דוחה הגמ'** שאין ראייה ובאו לומר שההרעדה של אלו מזיקה לכותל. **ד.** את התנור מרחיקים וכו' **מבואר** שאם אין כותל אינו מרחיק. **אין ראייה** והחידוש שההבל קשה לכותל. **ה.** לא יפתח חנות של נחתומים ושל צבעין תחת אוצר **מבואר** שאם אין אוצר סומך וריחיו מרחיקים. **מבואר הגמ'** דירה שאני היות וחותת ורפת בקר מוגדרים לדירתו של אדם ולכן אין אוסרים אא"כ יש כבר אוצר ובלא"ה סומך. **והראייה**, שרק בענין רפת ואוצר **מבואר** שאם הרפת קדמה לאוצר, מותר. **ו.** לא יטע אדם אין סמך לשה, אא"כ הרוח ד' אמות, **וביאר** שהד' אמות זו כדי לעבודת המחרשיים בכלל, **מבואר** שאם אין כרחם יכול לסמוך אע"פ שלבסוף יוכלו השורשים להזיק. **דוחה הגמ'** שמדובר שיש סלע קשה שאין חשש שיתפשטו השורשים. **ומבאר הגמ'** את הטפח המשנה, שאם אין סלע, מעמיק בעל השדה וקוצץ אף השורשים בשיעור ג' טפחים כדי שלא יפריע לעבודת המחרשיים. **ז.** מרחיקים את האילן מהבור 25 אמה, **מבואר** שאם אין בור לא סומך. **דוחה הגמ'** אפילו אם אין בור אינו סומך והחידוש ששיעור שורשי האילן הם 25 אמה. **שואלת הגמ'** הרי **מבואר** שאם קדם האילן לא קוצץ, ואם אסור לו לסמוך מדוע לא יקוצץ. **מבאר הגמ'** כדברי ר"פ שמדובר בלוקח, **כלומר** נטע אילן בתוך שדה ואח"כ מכר חצי השדה, נמצא עתה האילן במיצר, ובאופן כזה אינו צריך לקוף. **ח.** מרחיקים את מי המשרא מהערוגות וירק, את הכרתי ממקום גידול בצל, **חרדל מהדבורים. מבואר** שאם ירק יכול לסמוך, **דוחה הגמ'** אף שאין ירק אינו סומך והחידוש שהדברים הנזכרים מזיקים אחד לשני. **מבואר בהמשך המשנה** שרבי יוסי מתיר לסמוך חרדל לדבורים, מפני שטועו בעל החרדל עד שאני ירחיק, תרחיק את הדבורים שאוכלות את החרדל. **בהכרח** שמותר לו לסמוך ולכן יש לו טענה. **דוחה הגמ'** שאמר ר"פ שמדובר בלוקח, היינו אדם זרע חרדל בשדה, ומכר חצי שדה והלוקח בא להניח דבורים. **שואלת הגמ'**, אם מדובר בלוקח מדוע לרבנן מרחיק בעל החרדל, הרי זרע כדין. **ועוד** אם מדובר בלוקח, אף במשרא וירק צריך רבי יוסי לסבור שאין המזיק צריך ללקח. **וביאר רבינא**, רבנן סברו על המזיק להרחיק את עצמו. **א"כ רבי יוסי סבר שעל הניזק** להרחיק את עצמו. **א"כ** שיחלוק אף בשאר הדברים המנויים במשנה כגון משרא וירק. **אלא מבאר הגמ'**, אף רבי יוסי על המזיק להרחיק את עצמו, **אולם אמר רבי יוסי** במשרא וירק רק בעל המשרא מזיק, לכן שירחיק. **אולם בחרדל לדבורים**, כשם שהחרדל מזיק לדבורים כך הדבורים מזיקים לחרדל. **ובגן סברו** שהדבורים לא מזיקים את החרדל, שאין הדבורה מוצאת את זרע החרדל, ואם אוכלת את העלים הם חוזרים וצומחים. **שואלת הגמ'**, שאין לומר שאבר רבי יוסי על המזיק להרחיק את עצמו, **שהרי בדין הרחקת אילן מבור**, אמר רבי יוסי אע"פ שהבור קדם לאילן לא קוצץ את האילן שזה חופר בשלו זה נוטע בשלו. **בהכרח** סבר רבי יוסי על הניזק להרחיק את עצמו, **ואמר לדבריהם** של רבנן, כלומר לדעת רבי יוסי על הניזק להרחיק את עצמו אף במשרא וירק, **אבל לרבנן** שעל המזיק להרחיק את עצמו אולם בחרדל ודבורים שיוודו לו כיון ששניהם מזיקים.

סוגיית הרחקת נזיקין בחרדל ודבורים

נעלה לפני הלומדים, 5 שיטות עיקריות של הראשונים בביאור זאת הסוגיא, שיטת התוס' לדעת רש"י. שיטת הרמב"ן לדעת רש"י. שיטת הרמב"ן (בחיידושים ובמלחמות) בדברי הר"י מיגא"ש. שיטת ר"ח ור"ת בתוס'. שיטת ר"ח כפי שלמד הקצות החושן (קנה, יד).

א: שיטת התוספות לדעת רש"י.

הערות	משנה של הרחקת האילן	רבינא בלוקח	אמור רב פפא בלוקח	סמך לבדו בבור	סמך בעל הדבורים ראשון ולתוס' בס"ד מזקי אהדדי		
(1) כן שיטת התוס' שמרחיק הכל אולם ברמב"ן הביא שיטה שמרחיק חצי הרחקה.	מועיל סמך בהיתר	כנ"ל	בפשטות הועילה סמיכתו בהיתר לבעל החרדל (עי' קצות סי' קנה)	סמך בהיתר מועיל וחברו צריך להרחיק. (1)	בעל החרדל מרחיק הוא מזיק שני והראשון סמך בהיתר	רבנן	אביי שאמר "הבא לסמוך בצד המיצר סומך"
	מועיל סמך בהיתר	כנ"ל	בפשטות הועילה סמיכתו בהיתר לבעל החרדל (עי' קצות סי' קנה)	סמך בהיתר ובכ"ז חברו מרחיק משום שמזיק בידיים ולא דומה לחרדל ודבורים שאין הרחקה.	אין הרחקה כלל בעל הדבורים עשה שלא כהוגן. (2)	רבי יוסי	
(3) הביא סברא משום ישוב ארץ ישראל.	קולא באילן שאינו קוצץ משום שהזק גדול. (3)	המזיק הוא בעל החרדל ועל המזיק להרחיק את עצמו. אפילו בלוקח יש דין הרחקה על המזיק. וסברו עתה שרק חרדל מזיק לדבורים	מדובר שהחרדל קדם ע"י לקיחתו, ועתה מרחיק היות והוא המזיק.	אין סמך בהיתר	מרחיקים בשווה. – שאלה הגמ' לרבא היכי משכחת לה.	רבנן	לרבא שאמר "הבא לסמוך בצד המיצר אינו סומך"
	בפשטות נראה שאינו קוצץ	א. סבר על המזיק להרחיק וחילק בין חרדל ודבורים ששיניהם מזיקים. לבין משרא וירק שיש רק מזיק אחד ומודה לרבנן. ב. סבר על הניזק להרחיק ואף במשרא וירק אין מרחיק ורק לדבריהם של רבנן שיודו בחרדל שמזיקים שניהם.	החרדל קדם ועשה כדין בעל הדבורים מרחיק את כל הרחקה.	אין סמך בהיתר	מרחיקים בשווה. – שאלה הגמ' לרבא היכי משכחת לה.	רבי יוסי	

ב: שיטת הרמב"ן לדעת רש"י.

הערות	משנה של הרחקה האילן	רבינא בלוקח	אמר רב פפא בלוקח	סמך לבדו בבור	סמך בעל הדבורים ראשון ולרמב"ן נחלקו רבנן ור"י מי מזיק			
<p>(1) עי' טבלה לשיטת התוס'.</p> <p>(2) נחלקו הרמב"ן והתוס' ביסוד הנזק של בור והרחקה, ורמב"ן עי' רמב"ן א' הרמב"ן למד שהנזק הוא רק בזמן החפירה, ותוס' לעיל למדו שהחפירה יחד עם המים מזיקים באופן תמידי.</p>	מועיל סמך בהיתר	כנ"ל	בפשטות הועילה סמיכתו בהיתר לבעל החדל. (עי' קצות סי' קנה)	סמך בהיתר מועיל, וחברו צריך להרחיק חצי הרחקה. כן למד הרמב"ן בדעת רש"י אולם הרמב"ן עצמו (יז, ב) לומד כשיטת הרמב"ם שצריך להרחיק הכל. (1)	סמך דבורים בהיתר ורק בעל החדל לכך ההרחקה על בעל החדל.	רבנן	אביי שאמר "הבא לסמוך בצד המיצר סומך"	
	מועיל סמך בהיתר	כנ"ל	כנ"ל	בבור מועילה סמיכת הראשון, וחברו מרחיק חצי הרחקה. משא"כ בחדל, א' חצי הרחקה מועיל רק בבור ולא בחדל. ב' בבור הנזק הוא בזמן החפירה שעשה שלא כדין. אולם בחדל כל שעה יש נזק. (2)	סמך דבורים בהיתר ומזיקים שניהם, אומר בעל החדל (השני) כמו שאתה לא מרחיק אף אני והועילה סמיכתך, אולם אין חיוב עלי להרחיק.	רבי יוסי		
	קולא באילן שאינו קוצץ משום שהיזק גדול ועוד משום ישוב א"י.		המזיק הוא בעל החדל ועל המזיק להרחיק את עצמו. אפילו בלוקח יש דין הרחקה על המזיק בין בחדל ובין במשרא.	כאשר לקח את השגה כבר היה חרדל, עתה רוצה לסמוך דבורים, בעל החדל מזיק והוא מרחיק.	אין סמך בהיתר	רק בעל החדל מזיק, כל ההרחקה על בעל החדל.	רבנן	לרבא שאמר "הבא לסמוך בצד המיצר אינו סומך"
	בפשטות נראה שאינו קוצץ		א' סבר על המזיק להרחיק בחדל ששניהם מזיקים, או שלא יהיה הרחקה או שירחיקו שניהם. במשרא, וירק שיש רק מזיק אחד ומודה לרבנן. ב' סבר על הניזק להרחיק ואף במשרא וירק אין מרחיק. ורק לדבריהם של רבנן שיודו בחדל שמזיקים שניהם.	החדל קדם ועשה כדין. ובאופן זה אף לרבא יש סמך בהיתר, ואין אף אחד מחייב הרחקה.	אין סמך בהיתר	מרחיקים בשווה, ששניהם מזיקים. – שאלה הגמ' לרבא היכי משכחת לה.	רבי יוסי	

ג: שיטת הרמב"ן בחידושים ובמלחמות, בדברי הר"י מיגאש.

הערות	רבינא ביאור במלחמות	רבינא – ביאור בחידושים	אמר רב פפא בלוקח מדובר בב' לוקחים	משנה בור ואילן	סמך בעל הדבורים ראשון. עתה נקטו שדבורים הוא המזיק			
			בפשטות ההרחקה מהדבורים עצמם, ומועילה סמיכתו ואולי רק בעל החרדל ירחיק.	עיין טבלאות לעיל	בעל הדבורים סמך בהיתר, ובעל החרדל מרחיק, וזה מה "מרחיקין את החרדל מהדבורים"	רבנן	אביי שאמר "הבא לסמוך בצד המיצר סומך"	
		רבא חזר בו.	כנ"ל	עיין טבלאות לעיל	הדבורים סמך בהיתר, טענת בעל החרדל אתה הוא המזיק וכשם שאתה לא מרחיק אף אני לא, ואין הרחקה.	רבי יוסי		
		מעמידים כן בלוקח, היינו בב' לוקחים והגיעו שניהם בהיתר, על המזיק להרחיק את עצמו היות והניזק הגיע כדין. כאשר אין ניזק אין הרחקה בלוקח. (1)	הגמ' חוזרת ורבא סבר כאביי שאם אין ניזק יכול לסמוך. ולא מדובר בלוקחים אלא בסמיכה רגילה, ובעל החרדל מזיק והוא מרחיק. (1)	מדובר שמכר לזה חרדל, ולזה דבורים, ושניהם הגיעו בהיתר, רבנן סברו על החרדל להרחיק.	כנ"ל	לא מבואר להדיא אולם לכאורה אין סמיכה בהיתר ותמיד מוגדר כבאו בבת אחת, ונקטו רבנן שהחרדל מרחיק.	רבנן	לרבא שאמר "הבא לסמוך בצד המיצר אינו סומך"
	(1) עיקר המחלוקת בין הביאור בחידושים למלחמות, האם למסקנת רבינא, מדובר בלוקח, והאם רבא חזר בו.	מעמידים בלוקח, ושניהם מזיקים, טען רבי יוסי שידו רבנן לכה"פ בחרדל. ואם סבר רבי יוסי על המזיק, לא התיר באופן גמור, אם על הניזק, לדבריהם, וכנ"ל. (1)	לא מדובר בלוקח, וחרדל ודבורים שניהם מזיקים, ורבי יוסי לא התיר לגמרי, אלא או מרחיקים שניהם או אין הרחקה כלל, וטענתו לרבנן שידו בחרדל ולמסקנא, לדבריהם קאמר והוא סבר על הניזק. (1)	שני לוקחים כאמור, ורבי יוסי מתיר בחרדל מחמת ששניהם בהיתר, ואף לרבא מובן "מרחיקין מהדבורים עצמן".	כנ"ל	משמע שהתיר רבי יוסי לגמרי שסבר שאין הרחקה, ולרבא צריך להיות שירחיקו בשווה. (זוהי שאלת הגמ')	רבי יוסי	

ד: שיטת ר"ח ור"ת המובאת בתוספות.

עו' היטב בדברי התוס' ד"ה מכלל, וסבר. שביארו שהיה ב' מקשנים בדברי הגמ' שהרי לשיטת ר"ח רבינא חזר בו, א"כ כשם שלא הקשו לאביי מכלל דרבי יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו, כך יהיה לרבינא, בהכרח היו ב' אמוראים שהקשו. ועיין.

הערות	מסמך בעל הדבורים ראשון ונחלקו רבנן ור"י האם מזקי אהדדי	משנה של בור	אמר רב פפא בלוקח	רבינא בלוקח	משנה של הרחיק האילן
	רבנן	לא מבוואר במפורש או כרמב"ן או עי' בטבלאות לעיל.	בפשוטות הועילה סמיכתו בהיתר לבעל החרדל. (עי' קצות סי' קנה)	רבא חזר בו וכאביי לעיל.	לא מבוואר במפורש, או כרמב"ן או כתוס' לעיל.
	רבי יוסי	לא מרחיק בעל החרדל כיון שבעל הדבורים עשה שלא כהוגן ואין הרחקה.	כנ"ל	רבא חזר בו וכאביי לעיל.	כנ"ל
	רבנן	רק בעל החרדל מזיק ולכן רק הוא מרחיק.	לוקח לרבא מוגדר כסמך בהיתר, וסברו רבנן שלא הואיל לו מקחו.	א. מקשן א. לא הדבורים לא מזיקים, לא מדובר בלוקח, ורבנן אסרו רק כאשר יש ניזק. ב. למקשן ב. ששאל שרבי יוסי סבר על הניזק להרחיק, היינו שעד עתה סברו ששניהם מזיקים, עתה התחדש ברבנן שרק חרדל מזיק והוא מרחיק.	כנ"ל
	רבי יוסי	מזיקים שניהם, ולדעת רבא צריך להיות שמרחיקים בשווה – שאלה הגמ' לרבא היכי משכחת לה.	לרבא מוגדר כסמך בהיתר, ורבי יוסי מתיר בחרדל לא מבוואר בתוס' האם שיטת ר"ח כהרמב"ן שאין הרחקה, או כתוס' שבעל דבורים מרחיק.	א. מקשן א. לא מעמידים בלוקח, רבי יוסי שמזיקים אהדדי, שלא כמו רבנן שסברו שחרדל מזיק. ב. מקשן ב. שסבר בהו"א שגם לרבנן מזקי אהדדי, למסקנא סבר רבי יוסי שמזקי אהדדי והתיר רבי יוסי בחרדל.	כנ"ל

ה: שיטת ר"ח המובאת בקצות החושן קנה, יד.

הערות	משנה של הרחיק האילן	רבינא בלוקח ועתה בעל הדבורים לוקח	אמר רב פפא בלוקח וטוענים ללוקח היינו בעל החרדל	משנה של בור	סמך בעל הדבורים ראשון ועתה נקטו שמזקי אהדדי		
	ע"יין טבלאות לעיל	כנ"ל	אין צריך להעמיד בלוקח.	ע"יין טבלאות לעיל	בעל החרדל מרחיק הוא מזיק שני והראשון סמך בהיתר.	רבנן	אביי שאמר "הבא לסמוך בצד המיצר סומך"
	ע"יין טבלאות לעיל	כנ"ל	אין צורך להעמיד בלוקח	ע"יין טבלאות לעיל	אין הרחיקה בעל הדבורים עשה שלא כהוגן.	רבי יוסי	
	(1) ע"י בקצוה"ח שהוכיח דבריו מהראשונים א. חזקה הופכת לחזקה רק כאשר יכל למחות ולא מחה. ב. טענה ללוקח זה דווקא כאשר הוא מוחזק ולא בבא מחמת טענת אחרים. ג. מועילה טענת בריא לתובע.	ע"יין טבלאות לעיל	רבנן סוברים לעיל יז, ב בתוס' ד"ה מרחיקין. אסור לסמוך כאשר אין ניזק ומדובר בלוקח שלקח כדין דבורים. בעל החרדל לא מחה בהכרח סמך כדין וחרדל מרחיק. (1)	רבנן אמרו שבעל החרדל מרחיק וצריך ביאור הרי טוענים ללוקח, וזאת קושיית הגמ' מיד.	ע"יין טבלאות לעיל	מרחיקים בשווה. – שאלה הגמ' לרבא היכי משכחת לה.	רבנן
ע"יין טבלאות לעיל		רבי יוסי סבר לעיל יז, ב שאין הניזק יכול לסמוך אפילו אח"כ ינזק, ואם לקח בעל דבורים, אין לו חזקה משום שהניזק לא מחה, אין ראייה שעשה כדין שהחזיק ג' שנים, לכן מתיר בחרדל ולא מחמת שעל הניזק להרחיק אלא טוענים ללוקח רק כאשר הוא מחזיק וטוען בעל החרדל בריא, ויש קולא בהלכות שכנים שאו מרחיקים שניהם או שאין הרחיקה. (1)	רבי יוסי מתיר בחרדל מחמת שהוא לוקח וטוענים לו.	ע"יין טבלאות לעיל	מרחיקים בשווה. – שאלה הגמ' לרבא היכי משכחת לה.	רבי יוסי	

השקעה רבה מונחת בסידור הטבלאות ובלמוד החומר הכתוב, אנא השתמש בטבלאות המצורפות אך ורק בלימוד אישי, או להגדיל תורה ולהאדירה, ובשום פנים ואופן לא לצורך מסחרי, בלא רשות מפורשת מאת הכותב. kobi.tora@gmail.com